ל א מיי׳ פ״ה מהלכות עבודת יום״כ הל׳ יט:
לא ב מיי׳ שם הלכה כח:
לב ג מיי׳ שם הלכה כ:
לג ד מיי׳ שם הלכה כב:

אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה כו׳. אמרינן בפרק אמרו לו (כריתות דף יד.) דרפרם בדומה היא דפריך עליה ודילמא שאני שעיר המשתלח דהכשירו ביום הכפורים בכך [א] דרפרם בדומה היא: **פלוני** מהו לעולם הבא. פר״מ אבשלום שבא על פילגשי אביו מהו לעולם הבא. מי סבירא לן דאמר רב נשים בקדושין וכתובה, פילגשים בלא כתובה וקידושין. וכן שאולהו על שלמה מי סבירא לן כר׳ יונתן דאמר כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה, שנאמר ולא היה לבבו שלם עם ה׳ אלהיו כלבב דוד אביו לא היה מיחטא נמי לא חטא כו׳, [כדגרסינן בפ׳ במה] בהמה יוצאה. תוספתא בתחילת יבמות, מהו להציל בכשה. כלומר בת שבע מיד דוד, מי סבירא הא דר׳ יונתן במס׳ כתובות כל היוצא למלחמה בית דוד גט כריתות נותן לאשתו, ואורייה נתן גט לבת שבע. מהו להציל הרועה מיד הארי, כלומר מהו להציל אוריה מיד [דוד], מי סבירא לן חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב. ומפני שאמר ואדוני יואב אינו מורד במלכות וניתן להצילו, או אין חולקין כבוד לתלמיד ומורד במלכות הוא. ומסקנא בהו שאילתא. לא מפני שהפליגו בדברים אלא שלא אמר דבר שלא שמעו מרבו לעולם. במעשה העגל רב ולוי, חד אמר זיבח וקיטר בסייף, גיפף ונישק במיתה, שמח בלבו בהדרוקן. וחד אמר מי שהעמידו עליו עדים והתראה בסייף, עדים בלא התראה במיתה, לא עדים ולא התראה בהדרוקן, חולי נפוח בני מעיים עד שימות. שבט לוי לא עבד ע״ז. והאי דכתיב ולאביו ולאמו לא ראיתיו וגו׳, אביו, אבי אמו ישראל, וכן אמו [מ]ישראל. אחיו מאמו בן ישראל. בניו בני בתו מישראל. וכבש עושין לו מפני הבבלים שהיו מתלשין בשעורי כו׳. תנא משוך בפירה זה זעיר, וחובי דדרא סגיאין. כלומר, מהר וצא שעיר זה קטן וחטאות הדור מרובין.

אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה כו׳. אמרינן בפרק אמרו לו (כריתות דף יד.) דרפרם בדומה היא דפריך עליה ודילמא שאני שעיר המשתלח דהכשירו ביום הכפורים בכך [א] דרפרם בדומה היא: **פלוני** מהו לעולם הבא. פר״מ אבשלום שבא על פילגשי אביו מהו לעולם הבא. מי סבירא לן דאמר רב נשים בכתובה וקידושין פילגשים בלא כתובה ובלא קידושין הכי אמרינן בסנהדרין פרק כ״ג [ב] (דף כא.) אי לא [ג] וי״מ שבאלוהו על שלמה מי סבירא לן כרבי יוחנן דאמר כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר ולא היה לבבו שלם עם ה׳ אלהיו כלבב דוד אביו הוא דלא היה מיחטא נמי לא חטא כו׳ אי לא היה מיחטא [ד] אמר רב נשים בכתובה ובלא קידושין פילגשים בלא כתובה [ה] אמר חי נושא את עצמו אפילו תימא רבי נתן חלה שאני אמר רפרם [ו] זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים עתי ואפי׳ בטומאה למאי הלכתא אמר רב ששת [ז] לומר שאם נטמא משלחנו נכנס טמא לעזרה ומשלחנו [ח] שאלו את רבי אליעזר חלה מהו שירכיבהו על כתפו אמר להם יכול הוא להרכיב אני ואתם חלה משלחנו מהו שישלחנו ביד אחר אמר להם אהא בשלום אני ואתם דחפו ולא מת מהו שירד אחריו וימיתנו אמר להם [ט] כן יאבדו כל אויביך ה׳ וחכמים אומרים חלה מרכיבו על כתפו [י] חלה משלחנו ישלחנו ביד אחר [יא] דחפו ולא מת ירד אחריו וימיתנו [יב] שאלו את ר׳ אליעזר פלוני [יג] מהו לעולם הבא א״ל לא שאלתוני אלא על פלוני [יד] מהו להציל רועה בכבשה מן הארי אמר להם לא שאלתוני אלא על הכבשה מהו להציל הרועה מן הארי אמר להם לא שאלתוני אלא על הרועה ממזר מה הוא לירש מהו ליבם [טו] מהו לסוד את ביתו מהו לסוד את קברו [יז] לא מפני שהפליגן בדברים [יח] אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם שאלה אשה חכמה את ר׳ אליעזר מאחר שמעשה העגל שוין מפני מה אין מיתתן שוה אמר לה אין חכמה לאשה אלא בפלך וכן הוא אומר [1] וכל אשה חכמת לב בידיה טוו איתמר רב ולוי חד אמר זיבח וקיטר בסייף גפף ונישק [יט] במיתה שמח בלבבו בהדרוקן וחד אמר עדים והתראה בסייף עדים בלא התראה במיתה לא עדים ולא התראה בהדרוקן אמר רב יהודה [כ] שבטו של לוי לא עבד עבודת כוכבים שנאמר [2] ויעמוד משה בשער המחנה [כא] וגו׳ יתיב רבינא וקאמר להא שמעתא איתיביה בני ר׳ פפא בר אבא לרבינא [3] האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו אביו אבי אמו מישראל [כב] אחיו אחיו מאמו מישראל בניו [כג] בני בתו מישראל: וכבש עשו לו כו׳: [כד] אמר רבה בר בר חנה לא בבליים היו אלא אלכסנדריים היו ומתוך ששונאים את הבבליים היו קורין אותן על שמן [כה] תניא רבי יהודה אומר לא בבליים היו אלא אלכסנדריים היו אמר לו רבי יוסי [כו] תנוח דעתך שהנחת את דעתי: טול וצא: תנא מה שהי צפירא דין וחובי דרא סגיאין: **מתני׳** מיקירי ירושלים היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה עשר סוכות מירושלים ועד צוק תשעים

גמ׳ שיהא מזומן. מוכן לכך מאתמול: **עתי אפילו בשבת.** עתי בעתו ומזומעדו ישתלח ולא יעבור ואפי׳ בשבת ובטומאה ולקמן מפרש מאי איסור שבת וטומאה שייך בשילוחו דאיצטריך לרבויי: **למאי הלכתא.** מה חילול שבת יש שהולך להמיתו אי משום תחומין דרבנן בעלמא, ניבוה שגזרו עליהן לאחר מתן תורה: **למאן.** איצטריך לרבויי דלא כרבי נתן דאמר מי נושא את עצמו הוא ואין בו אלא משום שבות ופלוגתא במסכת שבת (דף לד.): **חולה שאני.** דהשתא לא נושא את עצמו והנושא מחלל שבת: **ואם תומרם.** מדאיצטריך למתני עתי אפילו בשבת איכא למשמע דאין איסור (א) הולכה ליום הכפורים דאי יום הכפורים כשבת להולכה למה לי קרא להתיר משאו בשבת הרי כשאל בחול נמי בשבת דמי וקאמר רחמנא ישלחנו. עירוב כדי נסבא אלא דהא בהא תליא דלא תקינו חכמים עירובי חצרות אלא בשביל איסור הולכה שגזרו (ב) מרשות לרשות גזירה משום הולכה מרשות היחיד לרה״ר: **למאי הלכתא.** מה איסור טומאת מקדש או קדשיו יש בשילוחו שהולכך לומר שידחה את הטומאה: **נכנס טמא לעזרה.** שהכהן (ג) מוסרו לו שם: **יכול להרכיב אני ואתם.** בריא וחזק היה השעיר להרכיב אותי ואתכם עליו לקמן אמריגן אלא היה חפץ להשיב על שאלתם מה אלא שמע מפי רבו: **אהא בשלום אני ואתם.** כלומר מה לכם לשאול על זאת לא אני ולא אתם נזקק לשילוחו: **דחפו.** לגוף ולא מת מהו שיהא צריך לירד אחריו וימיתנו: **פלוני מהו לעולם הבא.** על אדם אחד שאלוהו מה מעשיו בעיניך ויש פותרים על אלמה בן דוד שאלוהו: **אלא על פלוני.** שמא על אבשלום שאלתוני: **אלא על הרועה.** אם מותר להצילו מפי אחרי: **ממזר מהו ליבם.** אם אביו: **אמר להם מהו ליבם.** אשת אחיו שאלתם אותי: **מהו לסוד את ביתו.** בזמן הזה מי אסור מפני צער חורבן הבית: אמר להם לא שאלתוני אלא **מהו לסוד את קברו: לא שהפליגן.** והפריש לדברים אחרים כאדם המתכוין לדחות כשאינו יודע להשיב אלא שמע מרבו: **שמעשה העגל שוין.** עבודותיו שוות לאיסור מפני מה אין מיתתן שוה שהיו בו שלש מיתות מיתת סייף שימו איש חרבו מיתת מגפה ויגוף ה׳ את העם (שמות לב) מיתת הדרוקן דכתיב ויזר על פני המים ואמריגן במסכת ע״ז (דף מד.) לא נתכוין משה אלא לבודקן כסוטות בלבנות בטן: **זיבח וקיטר.** הן עבודות שחייבין עליהן לע״ז מיתה כדתנן בארבע מיתות (סנהדרין פ:) שהן בסקילה וכאן בסייף שעדיין לא נתפרשו להן ארבע מיתות בית דין ונידונו במיתת בני נח שכל מיתתן בסייף כדאמריגן בסנהדרין (דף נו.): **גיפף ונישק.** אין בהן מיתת בית דין כדתנן בארבע מיתות (שם פ:) אלא בידי שמים נידונו במגפה: **כל בני לוי.** שכולן בכלל זה: **האומר לאביו ולאמו.** במעשה העגל לא רואיתיו נעשו אלהים עליהם לנקום נקמתם של מקום אלמא אביו ואמו אחיו ובניו עבדו ע״ז: **ומסוך שבועלין.** בני ארץ ישראל את הבבליים היו קורין כל קלי הראש ועושי דבר אלא כהונן על שמם: **תנוח דעתך.** משפחתו היתה מבבל והיה קשה לו הדבר: **מה שהי צפירא דין וחובי דרא סגיאין.** מה מתעבב שעיר זה כאן ועונות הדור מרובין והן עליו: **מתני׳ מיקירי ירושלים.** מחשובי ירושלים: **עד סוכה הראשונה.** סוכות עשו לו בדרך ובני אדם הולכין לגור שם לפני יום הכפורים שמלוין אותו מסוכה לסוכה:

[ואין עירוב והוצאה ליום הכיפורים. ובכריתות פרק אמרו לו (יד, א) קאמר הא דרפרם בדומה היא דשאני יום הכיפורים] דהכשרו בכך. ומימה דאמאי לא פריך (כך) [כאן] דתלמוד. י״ל שדרך התלמוד להאריך במקום זה יותר מבמקום זה, אבל דוחק הוא לפרש דהכא מיירי בהרכבתו דהוה אמינא דלא דמי יום הכפורים אלא בשיטול לגבא השעיר ברגליו דאין הכשרו בשהגיע להרכיבו על כתיפו, ובכריתות מיירי להתיר איסור תחומין ובמאן דאמר שהגיע הרכיבו דשאני יום הכפורים דהכשרו בכך, כי אין נראה כלל שיהו שניהם אלו דברי רפרם ואתמלמד לא הזכיר כאן אותה של שם, ולשם אותה שבכאן. ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. ואמ״ג דכתיב לא תעשו כל מלאכה גבי יום הכפורים הולאה אינה מלאכה גמורה ולהכי בעי היכא כתיבא כלאמריגן בריש זהורק [שבת לו, ב] וכדפרישית בפ״ק דעירובין [יח, ב] ובריש שבת [ב, א] ומצוות [ג, א]. **אהא בשלום אני ואתם.** כלומר אהא [כמותו] שהיה בני מאד וכן הוא בירושלמי (פ״ו ה״ג) ובתוספתא [פ״ג] ולא כפירש״י. **פלוני מהו לעולם הבא.** פי׳ ר״ת שאלו את ר׳ אליעזר אבשלום שבא על פלגשי אביו מהו לעולם הבא, מי סבירא [לן] הא דאמר רב [שבת לו, ב] נשים בכתובה ופילגשים בלא כתובה וקידושין. וכן שאל על שלמה מי סבירא לן כר׳ יוחנן דאמר [שבת לו, ב] כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה. **מהו להציל בבשה מיד הארי.** כלומר בת שבע מיד דוד, מי סבירא לן מה דאמר ר׳ יוחנן [בכתובות לו, ב] כל היוצא למלחמת דוד גט כריתות כתב לאשתו [ואוריה נתן גט לבת שבע. מהו להציל הרועה מיד הארי, כלומר מהו להציל אוריה מיד [דוד], מי סבירא לן חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב. ומפני שאמר ואדוני יואב אינו מורד במלכות וניתן להציל, או אין חולקין כבוד לתלמיד ומורד במלכות הוא. ומסקנא בהו שאילתא. לא מפני שהפליגו בדברים אלא שלא אמר דבר שלא שמעו מרבו לעולם. במעשה העגל רב ולוי, חד אמר זיבח וקיטר בסייף, גיפף ונישק במיתה, שמח בלבו בהדרוקן. וחד אמר מי שהעמידו עליו עדים והתראה בסייף, עדים בלא התראה במיתה, לא עדים ולא התראה בהדרוקן, חולי נפוח בני מעיים עד שימות. שבט לוי לא עבד ע״ז. והאי דכתיב ולאביו ולאמו לא ראיתיו וגו׳, אביו, אבי אמו ישראל, וכן אמו [מ]ישראל. אחיו מאמו בן ישראל. בניו בני בתו מישראל. **וכבש** עושין לו מפני הבבלים שהיו מתלשין בשעורי כו׳. [תנא משוך בפירה זה זעיר, וחובי דדרא סגיאין. כלומר, מהר וצא שעיר זה קטן וחטאות הדור מרובין.]

תורה אור השלם

1. כֵּן יֹאבְדוּ כָל אוֹיְבֶיךָ יְיָ וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ וְתִשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה: שופטים ה לא
2. וְכָל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן אֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ:
שמות לה כה
3. וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיְיָ אֵלָי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי:
שמות לב כו
4. הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאֶת אַחֵיו לֹא הִכִּיר וְאֶת בָּנָיו לֹא יָדָע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ:
דברים לג ט

מוסף רש״י

זאת אומרת. מדקתני לפיכך בשבת, עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. דאם יש איסור הולאה ליה״כ, אמאי איצטריך לרבויי שבת, הא דמי יה״כ והוא הדין לשבת (כריתות יד.). **עדים והתראה בסייף.** כמשפט אנשי עיר הנדחת שהן מרובין (שמות לב ב). **תנוח דעתך.** משפחת ר׳ יהודה מבבל היתה, ולפיכך שמח בדברי ר׳ יוסי (מנחות ק).

רבינו חננאל

עתי, ואפי׳ בטומאה. שאם נטמא נכנס לעזרה ומשלחו. **עתי,** ואפי׳ בשבת. שאם חלה השעיר ואינו יכול להלך מרכיבו על כתיפו. ואפי׳ לר׳ נתן דאמר החי נושא את עצמו, (לא) [מ״מ] מיבעיא לן [קרא] חולה שני, דחולה כמאן דכפות דמי, ואינו נושא את עצמו וכמשוי הוא. וא״ר יוחנן מודה ר׳ נתן בכפות, המוציא אדם כפות, כלומר קשור ידיו ורגליו חיילל את השבת. ודברי ר׳ נתן בשבת פ׳ [המצניע] (ובע״ז) [ובעירובין] פרק [המוצא]. אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. זו השמועה בכריתות פרק אמרו לו שנים אכלת חלב. אמרו על שמועה זו דרפרם ממאי דילמא שני שעיר המשתלח דהכשירו דיום הכפורים בכך. אלא דרפרם ברייתא היא פי׳ אם בא רפרם לדקדק מיהא דתנן בכריתות א״ר מאיר אם היתה שבת והוציאו לחייב, ואמר מדקאי ביום הכפורים וקתני אם היתה שבת, ש״מ דשבת הוא דאסירא להוציא מרשות לרשות אלא אם יערב, אבל יום הכפורים מותר בלא עירוב. ונדחו דבריו. **ואסיקנא** בכריתות אלא [האין] דאמר רפרם ברייתא היא, כלומר חיצונה [היא] ולא נאמרה בבית המדרש, ולא שנא יום הכפורים אין מוציאין ולא יוצאין בתחומין אלא על ידי עירוב, דדגרסינן בעירובין פרק [בכל מערבין], ותניא אמרו בית הילל לבית שמאי אתם מודים שמערבין לגדול ביום הכפורים, אמרו להם [אבל אמרו] כשם שמערבין לגדול ביום הכפורים כך מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה, להודיעך דכולי עלמא מודים ומילתא פשוטה היא שמערבין לגדול ביום הכפורים. וכל מאן דמפרש חילוף זה טעות הן הדברים ביחד. **שאלו את ר׳ אליעזר** חלה מהו שירכיבוהו כו׳. וחכמים אומרים חלה מרכיבו על כתיפו. חלה השליח משלחו ביד אחר. **דחפו ולא מת ירד אחריו.** אם סבירא לן דאמר רב נשים בקדושין וכתובה, פילגשים בלא כתובה וקידושין. וכן שאולהו על שלמה מי סבירא לן כר׳ יוחנן דאמר כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה, שנאמר ולא היה לבבו שלם עם ה׳ אלהיו כלבב דוד אביו, כלבב דוד אביו לא היה מיחטא נמי לא חטא כו׳, [כדגרסינן בפ׳ במה] בהמה יוצאה. תוספתא בתחילת יבמות, מהו להציל בכשה. כלומר בת שבע מיד דוד, מי סבירא הא דר׳ יוחנן במס׳ כתובות כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות נותן לאשתו, ואורייה נתן גט לבת שבע. מהו להציל הרועה מיד הארי, כלומר מהו להציל אוריה מיד [דוד], מי סבירא לן חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב. ומפני שאמר ואדוני יואב אינו מורד במלכות וניתן להציל, או אין חולקין כבוד לתלמיד ומורד במלכות הוא. ומסקנא בהו שאילתא. לא מפני שהפליגו בדברים אלא שלא אמר דבר שלא שמעו מרבו לעולם. **במעשה העגל** רב ולוי, חד אמר זיבח וקיטר בסייף, גיפף ונישק במיתה, שמח בלבו בהדרוקן. וחד אמר מי שהעמידו עליו עדים והתראה בסייף, עדים בלא התראה במיתה, לא עדים ולא התראה בהדרוקן, חולי נפוח בני מעיים עד שימות. **שבט לוי לא עבד ע״ז.** והאי דכתיב ולאביו ולאמו לא ראיתיו וגו׳, אביו, אבי אמו ישראל, וכן אמו [מ]ישראל. אחיו מאמו בן ישראל. בניו בני בתו מישראל. **וכבש** עושין לו מפני הבבלים שהיו מתלשין בשעורי כו׳. [תנא משוך בפירה זה זעיר, וחובי דדרא סגיאין. כלומר, מהר וצא שעיר זה קטן וחטאות הדור מרובין.]

גליון הש״ס

גמ׳ מהו לסוד **את ביתו.** עיין מהרש״א סס״ג דצ״ב בחידושי אגדות: **שם אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע.** עיין מהרש״א רפ״ד דברכות בח״א: **שם בני בתו מישראל.** עיין יומות דף סב ע״ב:

הגהות הב״ח

(**א**) גמ׳ שאלו **את** ר׳ אליעזר פלוני. נ״ב עי׳ בערוך ערך פלן הרשלון: (**ב**) **שם** לא שאלתוני אלא על פלוני ופלוני מהו לעורה״ב אמר **להם לא שאלתוני אלא** על פלוני מהו להציל הבבשה מן הארי אמר להם לא שאלתוני אלא על הרועה מהו להציל הרועה מן הארי אמר להם לא שאלתוני אלא על הבבשה ממזר מה הוא לירש וכו׳ לסוד **את** קברו מהו לסוד **את ביתו** לא מפני שהפליגן בדברים אלא וע״ב אמר כמיהב בתוספתא פ״ג דיבמות גרלה דעל ממזר שאלוהו לי׳ שרי לסוד את ביתו דאמרא יש לו להתאבל על שפסול הוא לבא בקהל דע״ז השיב מהו לסוד את קברו דיון שהוא פסול אין עושין לו כבוד במותו כדי שיהא היכר שזרעו פסול ולא מייני הכא בשפיכת סיד על הקבר לשם ציון כדאיתא ר״פ משקין אלא מיתת סיד שיהו עושין לקברים לשם כבוד ופירש״י כאן הוא תמוה: (**ג**) רש״י ד״ה זאת אומרת כו׳ למשמע דאין איסור **עירוב והוצאה** ליה״כ: (**ד**) **בא״ר** איסור הולאה שנזרו בטיטול מרשות לרשות: (**ה**) ד״ה נכנס כו׳ שהכהן גדול מוסרו:

מוסף תוספות

א. [ז]מיה״כ לא שמעינן לשבת. דיה״כ שאני דהכשר מצוהו בכך. רש״י כריתות יד. ד״ה דאמר. ב. ולריכא אלא איסור הבא על מפותת אביו. ריטב״ש. ג. [ד]הוא בקידושין ואיכא משום אשת אב ואשת איש. סס. ד. וכבשה קרי לה כדכתיב ולרש אין כל כי אם בבשה אחת קטנה. תוס׳ הרש״ש. ה. ואיידי דקרי לאשתו בבשה קרי נמי לאוריה רועה. סס. ו. וכדיין הרגו. ריטב״ש.

תוס׳ ישנים

עתי אפילו בשבת למאי הלכתא כו׳. דמאי שנא מעבר עבודות יום הכפורים.

(**ז**) שבת לד. קמא: [עיריובין קג.], (**ח**) כריתות יד., (**ג**) [תוספתא פ״ג ה״ט], (**ד**) [תוספתא יומות פ״ג ה״ג], (**ה**) [סוכה מז:], (**ו**) [גי׳ הערוך ממגפה וכן גי׳ רש״י כאן וכע״ז מד. ד״ה הרי הוא דומר גרס בתוספתא], (**ז**) [בע״ז אמר ר״י אמר שמואל], (**ח**) [ואמר מי לה׳ אלי ויאספו אליו כל בני לוי כל״ל ר״ש ר״ה כל בני לוי], (**ט**) [בע״ז גרסי׳ נמי אמו אמו מישראל], (**י**) [ממנות ק.], (**יא**) [ל״ל תנא נמי הכי וכ״ל במנחות ק.], (**יב**) [שבת קנב: פסחים לג: סנהדרין ל: מנחות מה. ק.], (**יג**) ל״ל ד״ל עם דלעיל], (**יד**) [שבת נו.],

(**טו**) שבת לד. קמא: [עיריובין קג.], (**יז**) כריתות יד., (**יח**) [תוספתא פ״ג ה״ט], (**יט**) [תוספתא יומות פ״ג ה״ג], (**כ**) [תוספתא יומות פ״ג ה״ג], (**כא**) [סוכה מז:], (**כב**) [בע״ז אמר ר״י אמר שמואל], (**כג**) [בע״ז אמר שמואל], (**כד**) [ואמר מי לה׳ אלי ויאספו אליו כל בני לוי כל״ל ר״ש ר״ה כל בני לוי], (**כה**) [בע״ז גרסי׳ נמי אמו אמו מישראל], (**כו**) [ל״ל תנא נמי הכי וכ״ל במנחות ק.], (**כז**) [ל״ל תנא נמי הכי וכ״ל במנחות ק.], (**כח**) [שבת קנב: פסחים לג: סנהדרין ל: מנחות מה. ק.], (**כט**) ל״ל ד״ל עם דלעיל], (**ל**) [שבת נו.],

תשעים רים. היו מירוזלים ועד (ה) לוק הר גבוה וחקוף כדאמרי׳ בגבול מלעיא 1) עלתה לרשמי לוקין ונפלה: **שבעה ומחצה רים לכל מיל.** הרי לתשעים רים י״ג מיל והסם י״ח מסעות מירוזלים לסוכה הרחשונה ומסע אחד ומסוכה לסוכה עד י׳ סוכות ט׳ מסעות הרי י׳ מסעות ומסוכה אחרונה לעוק מסע אחד הרי לכל מסע ומסע מיל חוץ מאחד מהן שיש בו ג׳ מילין היינו דקתני ומלון אותו מסוכה לסוכה שהמיל הוא תחום שבת חוץ מאחרון שהוא רחוק ג׳ מילין ומלויהו מיל ועומד מרחוק ורואה את מעשיו והחשבון הזה אינו אחד מחשבון שיסד רבי אלעזר 1) קליר וכשלשים קניס הוא קנה הרים אותו חשבון אינו עולה לאלפים אמה המיל אצל בברייתא דהאזינו בספרי ה) מלינו שם מידת חלוקת ארץ ישראל לעתיד לבוא רוחב גדול כל שבט ושבט שבעים וחמשה מיל וגם רבי אלעזר קליר יסד כן בפיוט לארחן בנקיון כפות ו) ברוחב ע״ה מיל מריעותיה והם כ״ה אלף קניס שבספר יחזקאל (מה) שנאמר ומן המדה הזאת תמוד וגו׳ וכל קנה ו׳ אמות הרי ק״ג אלף אמה תן לכל אלפים אמה מיל הרי ע״ה מיל: **הרי מיס והרי מזון.** בגמרא מפרש אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת: **שאינו מגיע עמו לצוק.** כמו שפירשתי לפי שהוא רחוק ג׳ מילין: **חוקן לשון של זהורית.** בגמרא מפרש טעמא: **בא ושב לו.** חוזר עד סוכה האחרונה אע״פ שהיא חוץ לתחום אפילו ברשות אין לו אלא אלפים אמה ממקום שיצא לשם ברשות זה המילו לפי שהוא מעוה וחלש ועוד שיצא לעמוד יחידי במדבר משתחשך: **מאימתי מטמא בגדים.** דכתיב והמשלח את השעיר יכבס בגדיו (ויקרא טז): **גמ׳ חמש סוכות ועשרה מילין.** וכל אחד מלויהו יותר ממיל אי ו) עד הסוכה על ידי עירוב: **סח לי אלעזר בני.** בלשון שחוק על דבריי ואמר לי אם ע״י עירוב דיי לנו בג׳ סוכות שיהיו בני ירושלים מלוין אותו שני מילין ומסוכה ראשונה יצאו לקראתו ג׳ מילין הרי ד׳ מילין שאתה יכול להרחיק הסוכה מירושלים וסוכה השניה לסוף ארבעה מילין של ראשונה ויהיו מקצת בני הראשונה מערבין לצד השניה ומקצת שיעבו לצד ירושלים וכן בני שניה מקצתן מערבין לצד הראשונה ולאחת לקראתו ג׳ מילין ומקצתן מערבין לצד צוק לצוותו ג׳ מילין: **ממקן כדברי מאיר.** דאילו לרבי יהודה ורבי יוסי אף האחרון מגיע לצוק: **לא צריך אדם לך.** לא לצרך אדם המשלח לאכול בדרך אלא מה טעם אמרו לו כן שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו לאיש רעב כמי שאין לו: **יין המלוה בשעיר.** לתפו לאחויו כדכתיב [שם] אל ארץ גזירה דבר המתגזר ויורד לי אמרת נקטוריה כוליה בסלע זמנין דקדיס ומלבין הרים דחיפת השעיר ומייתבא דעתיה משמתת ליזון החטאים ולא איכפת ליה לקיים מצות השעיר לפיכך קושר באחרונה תליה בין קרניו ועיניו תלוין בו ומאחר שהוא עסוק בו באחרונה לא יניח מלדחפו והיא לא תלבין לחלאים עד שתגמר מלאכת כולה: **דגמיס ליה לרישיה.** יכוף לראש תחת גופו כשיפול לאחוריו ולא יוכל לראות הלשון אם הלבין: **דכתיב**

תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל (א) על כל סוכה וסוכה אומרין לו הרי מזון והרי מים (ב) ומלוין אותו מסוכה לסוכה חוץ מאחרון שבהן שאינו מגיע עמו לצוק (ג) אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו (ד) מה היה עושה חולק לשון של זהורית חציו קשור בסלע וחציו קשור בין שני קרניו ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה (ה) מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים (ו) בא וישב לו תחת סוכה אחרונה עד שתחשך (ז) ומאימתי מטמא בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלים ר׳ שמעון אומר משעת דחייתו לצוק: **גמ׳** תנו רבנן (ח) עשר סוכות ושנים עשר מילין היו דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מילין ר׳ יוסי אומר חמש סוכות ועשרה מילין היו וכולן על ידי עירוב אמר רבי יוסי סח לי אלעזר בני אם על ידי עירוב יכולני לעשות אפילו שתי סוכות ועשרה מילין כמאן אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן שלא הגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו כמאן כר׳ מאיר: על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים: (ט) תנא מעולם לא הוצרך אדם לכך (י) אלא שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו: מה היה עושה חולק לשון של זהורית: ונקטריה כוליה בסלע כיון דמצוה בשעיר דילמא קדים ומלבין ומיתבא דעתיה ונקטריה כוליה בין קרניו זמנין דגמיש ליה לרישיה ולאו אדעתיה ת״ר (יא) בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח האולם מבחוץ הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין ומתביישין התקינו שיהיו קושרין על פתח אולם מבפנים ועדיין היו מציצין וראין הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהיו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו אמר ר׳ נחום בר פפא משום רבי אלעזר הקפר בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח אולם מבפנים וכיון שהגיע שעיר למדבר היה מלבן וידעו שנעשית מצותו שנאמר (יב) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: לא היה מגיע למחצית ההר: איבעיא להו אותן אברים מה הן בהנאה רב ושמואל חד אמר (יג) מותרין וחד אמר אסורין מאן דאמר מותרין דכתיב

רבי יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מילין. יש ספרים שיש בהן עשר סוכות אם כן לפי זה האחרונה היתה עומדת בצוק ואמרת משום חולשא דמשלח כדי שלא יצטרך לחזור וילין שם: **וכולן** על ידי עירוב. מכאן מקשים אהא דאמרי בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נא.). כזה יהו כל שובתי שבת פירוש אלפים דתחום שבת ומעביר ד׳ אמות ברשות הרבים כולהו נותנין להם אלכסונן ומפר״מ דבכל לד שילך נותנין לו אלכסון ויכול לילך בשבת אלכסון של אלפים (א) ובכל מקום שמזכיר בגמרא עמוד הרחב ד׳ על ד׳ לאו דווקא אלא בעי שיהא ריבועו כ״שיעור אלכסון של ד׳ על ד׳ הייינו ה׳ טפחים ושלש חומשין וגבי כוורת בפ״ק דשבת (דף ח.) דנקט רחבה ו׳ ולא נקט רחבה ד׳ כמו בכל דוכתא משום דבכל דוכתא דאיירי במרובע לא הוה צריך למינקט אלא ד׳ וממילא ידענא כמו שהוא באלכסונו כן הוא בכל מקום (ב) אבל פתח כוורת עגולה היא ומי הוה נקט רחבה ד׳ הוה משמע מכל לד כי כוורת אין לה אלכסון וקשה לפי׳ מכאן משמע דתחום שבת מיל והייינו אלפים ומו לא (ג) כמו שהוכיח רש״י (ד) מיהו יש לומר דסימנא בעלמא הוא מיל כמו בכל דוכתא דנקט אלפים אף על גב דיהבי ליה אלכסון הכי נמי הכא נקט מיל אף על גב דיהבי ליה אלכסון מיהו קשה לפירושו דהא פאות דשבת ילפינן מעבי לויס (ה) ועבי לויס אין נותנין אלא לפאות העולם כדאיתא בפרק כיצד מעברין (עירובין דף נו:) על כן פירש רבינו שמואל דהחולך ממזרח העולם למערבו או מצפון לדרום אין נותנין לו פאות אבל החולך מקרן דרומית מערבית של עולם למזרחית צפונית נותנין לו פאות (ו) ועמוד ברה״ר גבוה י׳ ורחב ד׳ על ד׳ אם העמיד ריבועו לריבועו של עולם וזרק וגם על גביו חייב ואם אלכסונו עומד לריבוע העולם (ז) אינו חייב עד שיהא ריבועו ה׳ טפחים וג׳ חומשין (ח): **כמאן אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן כו׳.** מימה לי אמאי לא קאמר כמאן אזלא הא דתנן חוץ מאחרון שבהם דהא במתניתין נמי קתני לה וליכא למימר דגרסינן דתנן כמו יש ספרים שהוגה בהן דתנן ואמתני׳ קאי דאם כן אמאי מיבעי ליה אסיפא מריש הוה מצי לאוכוחי דמתני׳ אמיא כרבי מאיר דקתני מירוזלים עד לוק ל׳ ריס ז׳ ומחצה לכל מיל דהייינו כרבי מאיר דאמר י״ב מיל ונראה לי דגרס דתניא וסיפא דהא בריתא דתניא עלה היא ובתר פלוגתא דרבי מאיר ור׳ יהודה ורבי יוסי קתני לה ועל כן מתמה גמרא אף על גב דרבי מאיר אוחכר בריש ובתר הכי ר׳ יהודה ובתר הכי רבי יוסי לכאורה הוה משמע דמסקנא דמילתא דר׳ יוסי היא לכבי איצטריך לאמתוני דתתאן לא״ק דהייינו רבי מאיר וכי האי גוונא איכא בפ״ק דסנהדרין (דף ו:) דן את הדין אתאן לא״ק ובפרק לא יחפור (ב״ב דף כה:) נמי איכא כי האי גוונא: אמר

מחבפרין דלמא קדים ומלבין ג) כדכתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. ולא היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה אברים אברים. אותן אברים רב ושמואל חד אמר מותרים בהנאה הן, כלומר להאכילם לבהמות וחד אמר אסורין.

ה) מולין דף יח:, ב) [וטוספתא פ״ג ה״ח], ג) [לעיל יח: וש״נ], ד) ר״ה לח:, ה) [מעילה יח:], ו) [דף נב:], ז) [נב׳ שקלים בסילוק המתחיל לו לחים], ח) [לב יב], ט) [ויש ב׳ של סוכות בסילוק המתחיל כי אקח מועד], י) [רש״ש מש״ו], כ) [וע״ע תוס׳ עירובין נא. ד״ה מזה].

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה תשעים רים היו מירוזלים ועד הצוק לוק הר גבוה:

מוסף תוספות

א. וא״כ שיעור תחום שבת הוי אלפים וח״מ אמות, דכל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשא באלכסונא. רבינו פרץ עירובין נא. ב. בעמוד וכו׳ שדרכו להיות מרובע, וע״י הריבוע שיש בו אלכסון יודענן שצריך הן ואלכסונן, ואם היה מזכיר חמשה טפחים וג׳ חומשים הוה אמינא דבעי הן ואלכסונן. תוס׳ הרא״ש שבת מ. ג. [שנאין לומר שהמיל אלפים אמה ואלכסונן. שם. ד. מדמרש מדברי הקלירי שאינו כ״א אלפים אמה. שם. ה. דכתיב זה יהיה לכם מגרשי הערים, כזה יהיו כל שובתי שבת, כמו מגרשי הערים שנותן להם פאות. שם. ז. לא יתבינן אלכסון אלא כשהולך שלא בסדר העולם אלא כדרך אלכסון רוחות העולם, אבל אם מעביר בדרך ישר שלפניו אין לו אלא אלפים. רבינו פרץ שם. ז. דאלכסון הוי ממדרה למערב או מצפון לדרום. שם.

תוס׳ ישנים

[סנהדרין ס, ב]. לא עדים ולא התראה בהדדיקן. שבתקן כסוטות כדאמרינן בע״ז [מד, ב] שפיה מוריקות, והדריקון ויריקן מדא מילבא היא כדאמר ביומא [פ, ב] העבירום לפני ניר וכל הרואיה ליעבא פיה מוריקות דאמר מר סימן לעבירה הדריקן. ואע״ג דאמרינן בברכות [סב, ב] עמוד החחר מביא לידי הדרקון וקילון החחר מביא אדם לידי יריקון, מ״מ שני מינין הן ודומין לאחד שנטען לגד יריקון. מ״ר. **אם אמו מישראל.** אבל לא בעי למימר אמו מישראל דלא מיסתבר ליה שעבדו נשי הגויים ע״ז.

ע״ב מענוד קודם

מתני׳. תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל. פי׳ רש״י דהא מיל אלפים אמה שהרי שניהו בברייתא דסיפרי [האזינו פי׳ שנו] במתא תוקמא אחרת לכל שנו ושנו שבעים וחמשה מיל וכן חמשה ועשרים אלף קנין בספר יחזקאל [מח״ק], והקנה שש אמות הרי מאה וחמשים אלף אמה הן לכל אלפים אמה מיל הרי שבעים וחמשה מיל. ומכאן קשה על פי׳ ר״ת דס״ל מי שהוציאוהו [עירובין כח, א] דקאמר התם ארבע אמות שאמרו הן ואלכסונן כו׳ דבין ברבוע [העולם] בין בשאר רוחות בעינן אלפים עם אלכסונן שהן אלפים אמה [וח״מ אמות] וכן בזריקה ארבעה אמות והעברה בעינן אלכסונן, דהא הכא לא תסיב אלא אלפים אמה מלומלמות שהן מיל כמו שמשמע לכאן, ועוד קשה כי בכל התלמוד נקט עמוד גבוה עשרה ורחב ארבעה ואמאי נקט רחב ארבעה שאם הוה ליה למינקט שהאלכסון של ארבעה קרוב לשאם הוא, וכי תימא דרוחב ארבעה ואלכסון לאמתר, אם כן בפרק קמא דשבת (ח, א) גבי כוורת דנקט רחב שאם פי׳ שיש עגולה וכשתרבעה תעלה כה אלכסון ד׳ על ד׳ שיעלה קרוב לי׳ טפחים לפי׳ רש״י דהתם [ו]אלפי׳ ר״ח ששה טפחים ממש עם עובי הדפנות, (לר״ת) [טפי מר״] על ד׳ הוה ליה למינקט יותר מאם הוה ד׳ [ו]אלכסונן, ועוד קשה לרבינו בפרק כיצד מעברין [עירובין כו, ב] בשמעתא דטבלא מרובעת מוכח בהדיא גבי עבי לויס דילפינן מייהו פיאות של תחומי שבת שלא היה בריבוע אלא אלפים ממש כדפרישית התם. ויש לתחוש לתוס׳ דגבי עבי לויס יש מיליק בין אלכסון של קרנות לשאר רוחות, בתחום שבת אין נכון לקבל כאן יותר מבמקום אחר. מיהו נראה לי בפי׳ רבינו (שמעון) [שמואל] שפירש דוקא לקרנות שמרובעין לריבוע עולם כדמוכח התם בעינן אלכסון ולא לשאר רוחות. מ״ר. **בא** וישב [שם] עד לאחר שלא הצליח, כי רש״י פי׳ יפה שיהא לעמוד במדבר וגם הוא מלא ומעוטה, ואין לומר שיוציאו אחרים אלא ולא יעמוד יחידי, כי אין נכון לראות כולן אם הולכן המוט אם לאו. ואומר רבינו דאפילו לאחר תמוגון לאוריתא כיון אלא הוה אם אפיתתו שם אחר לא אין כאן איסור מן המוזיה דרבנן נמי לא גזור בכי האי גוונא. מ״ר. **גמ׳.** רבי יהודה אומר עשר סוכות בעשר מיליין. כך כתוב בכל הספרים ואינו יודע ליישבו, כי ג״ל עשר סוכות כתוב ר׳ מילין כיון שלא אפיתתו אלא ד׳ אלא ד׳ ירושלים ולא אלא הלוק הוה עשה סוכה, על כן נראה דגרסינן תשע סוכות, וכן מביאו בתוספתא [ס״ג]. **סח לי אליעזר בני על ידי עירוב כו׳.** מיהו אין זה תשובה ממש כי אי אפשר לאלו. **כמאן אזלא הא דתניא** חוץ מאחרון שבהם כו׳. ומכאן דאמרינן דאם אין נכון לקבל אם אינו מלא אלא אלפים אמה אינו מלא אלא אלפים אמה. [ו]שניה כן בספרים הרבה, ולא גרסינן דתנן, דא״כ דמתני׳ היא מריש הוה ליה לתיתי דקתני בהדיא ר״ג מילין. ל״ר יוסף. **לא נצרך אדם לכך.** אבל אם היה לריך הוי מתכיני לה

אטו במגס מקטיר ליה. כך היה כתוב בספרים כאן ובס"פ תמיד נשחט (פסחים דף סה:) ורש"י מחקו לפי שהיה קשה לו דבכמה דוכתי במנחות קתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ולא פריך הכי אטו בכלי שרת מקטיר ליה וגרס רש"י והקטירו ס"ד וכי היה יכול להקטירו מיד והלא היה לבוש עדיין בגדי לבן והקטירה הוא בבגדי זהב מבחוץ ומשני נתנו במגס להקטירו לכשיגיע זמנו וכפ' תמיד נשחט (גז"ש) מפרש הקטירו ס"ד אטו הוא גופיה מקטיר ליה והא בזר קיימינן דלעיל מיניה איירי בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין לריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה[א] אבל הכא ובפרק תמיד נשחט[ב] פריך שפיר במגס ס"ד וכי מוכה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון בפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין לריך למחוק הספרים דאיכא לאימר כיון דפריך לה מדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח[ג] פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בבריית מעלן ומקטירין בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא[ג] (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה[ד] ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי מוכה הוא שיולכנו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן ונותנו במגס ולא על גבי לפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקתני ליה גבי סדר יום הכפורים משמע דכך הוא הסדר ובענין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכי מוכה הוא לעשות כן להעלותם במגס ובפרק תמיד נשחט נמי דקתני כל סדר הפסח שחיטתו וקבלת דמו והולכתו וזריקתו והפשיטו והקטרתו להכי מתמה מדקתני הכי גבי סדר הפסח אלמא דמוכה הוא להקטירו במגס וכן בפרק ג' דסוטה[ה] דקתני סדר מנחות כילד אדם מביא מנחתו מתוך ביתו וכל סדר המנחה קתני עד מעלה ומקטירה בכלי שרת להכי פריך מדקתני הכי גבי סדר מנחה אלמא דוכתי לא פריך הכי:

דכתיב במדבר. ושלח את השעיר במדבר (ויקרא טז) וקרא יתירא הוא למדרש שיהא הפקר במדבר: **גזירה.** לשון חומר ומיסור: **המדברה המדברה במדבר.** שלא מקרקות בעניין לשלח אותו לעזאזל המדברה ושלח ביד איש עתי המדברה ושלח את השעיר במדבר: **תפוכה.** לוק חתוך בזקיפה ולא משופע כל כך: **דבר המתגזר ויורד.** השעיר מתגזר בה איברים איברים: **שמא תאמר מעשה הכו אומר מעשה הכו הס.** מה כפרה יש בשילוח זה ומה יש ביד לוק זה להועיל: **נתקלה.** שימלאה אדם ויהנה מהם שלא ידע שהיו מן השעיר: **שיהא עז וקשה.** אל לשון קשה: **ומניין שבלוק.** הר זקוף: **גזירה.** חתוכה: **עזוז ועזאל.** מלאכי חבלה שירדו לארץ בימי נעמה אחות תובל קין ועליהם נאמר וירא בני האלהים את בנות האדם (בראשית ו) כלומר על העריות מכפר: **משפטי.** משמע דברים המיוסרים והדין נותן לעשותו: **חוק.** משמע שאינו אלא גזירת מלך כמו ויאימה לחק (שמואל א ג) ויסם אותה יוסף לחוק (בראשית מז): **השטן.** יגר הרע משיב עליהן תשובה להטעות את ישראל ולומר שהתורה אינה אמת כי מה תועלת בכל אלו לכך נכתב בהן חוק אני ה' גזרתי עליכם: **תלמוד לומר אני ה'.** אחוקותי קאי דמייייהו אליה את חוקותי תשמרו דברים שהשטן משיב עליהן[ה] ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנז והליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח ושמא תאמר מעשה תוהו הם ת"ל[5] אני ה' אני ה' חקקתיו ואין לך רשות להרהר בהן: אימתי מטמא בגדים: ת"ר המשלח מטמא בגדים ואין השולח את המשלח מטמא בגדים יכול משיצא חוץ לחומת עזרה ת"ל[6] המשלח אי המשלח יכול עד שיגיע לצוק תלמוד לומר והמשלח הא כיצד[ו] משיצא חוץ לחומת ירושלים דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר עזאזל וכבש עד שהגיע לצוק ר' שמעון אומר[6] והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו זורקן בבת ראש ומטמא בגדים: **מתני'**[ז] בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין קרען והוציא את אימוריהן[ד] נתנן במגס והקטירן על גבי המזבח[ח] קלען[ט] במקלעות והוציאן לבית השריפה[י] ומאימתי מטמאין בגדים משיצאו חוץ לחומת העזרה ר' שמעון אומר משיצת האור ברובן: **גמ'** והקטירן קלקא דעתך אלא אימא[כ] להקטירן על גבי מזבח: קלען במקלעות: אמר רבי יוחנן כמין קליעה[יא] תנא לא היה מנתחן ניתוח בשר עולה אלא עור על גבי בשר מנא הני מילי[יב] דתניא רבי אומר נאמר כאן[7] עור ובשר ופרש ונאמר להלן[8] עור ובשר ופרש

מה

[1] במדבר ומאן דאמר אסורין דכתיב [1] גזירה ומאן דאמר אסורין האי מדבר מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא [2] המדברה המדברה במדבר לרבות [3] נוב וגבעון שילה ובית עולמים ואידך האי גזירה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא גזירה אין גזירה אלא חתוכה דבר אחר אין גזירה אלא דבר המתגזר ויורד דבר אחר גזירה שמא תאמר מעשה תהו הוא ת"ל אני ה' אני ה' גזרתיו ואין לך רשות להרהר בהן אמר רבא [א] מסתברא כמאן דאמר מותרין לא אמרה תורה שלח [3] לתקלה תנו רבנן עזאזל שיהא עז וקשה יכול בישוב ת"ל במדבר ומנין שבצוק ת"ל גזירה תניא אידך עזאזל קשה שבהרים וכן הוא אומר [4] ואת אילי הארץ לקח תנא דבי ר' ישמעאל עזאזל שמכפר על [5] מעשה עוזא ועזאל ת"ר [5] את משפטי תעשו דברים שאלמלא (לא) נכתבו דין הוא שיכתבו ואלו הן עבודת כוכבים [7] וגלוי עריות ושפיכות דמים וגזל וברכת השם את חוקותי תשמרו דברים שהשטן משיב עליהן [8] ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנז והליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח ושמא תאמר מעשה תוהו הם ת"ל [5] אני ה' אני ה' חקקתיו ואין לך רשות להרהר בהן: אימתי מטמא בגדים: ת"ר המשלח מטמא בגדים ואין השולח את המשלח מטמא בגדים יכול משיצא חוץ לחומת עזרה ת"ל [6] המשלח אי המשלח יכול עד שיגיע לצוק תלמוד לומר והמשלח הא כיצד [ו] משיצא חוץ לחומת ירושלים דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר עזאזל וכבש עד שהגיע לצוק ר' שמעון אומר [6] והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו זורקן בבת ראש ומטמא בגדים: **מתני'** [ז] בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין קרען והוציא את אימוריהן [ד] נתנן במגס והקטירן על גבי המזבח [ח] קלען [ט] במקלעות והוציאן לבית השריפה [י] ומאימתי מטמאין בגדים משיצאו חוץ לחומת העזרה ר' שמעון אומר משיצת האור ברובן: **גמ'** והקטירן קלקא דעתך אלא אימא [כ] להקטירן על גבי מזבח: קלען במקלעות: אמר רבי יוחנן כמין קליעה [יא] תנא לא היה מנתחן ניתוח בשר עולה אלא עור על גבי בשר מנא הני מילי [יב] דתניא רבי אומר נאמר כאן [7] עור ובשר ופרש ונאמר להלן [8] עור ובשר ופרש

(כ) **במגס מקטיר לה** וגירסא משובשת היא כאן ובמסכת פסחים (דף סה:) ובמסכת סוטה (דף טו.) דשפיר הוה שייך למיתני לתנא דבי ר' ישמעאל דבמגס מעלה אותן למזבח דלכוותיה תנינן בסוטה מעלו ומקטירו בכלי שרת (סוטה דף יד:) מעלו ומקטירו בהמיינו [ט] אלא הכי קשיא ליה והקטירן ס"ד וכי עבשיו הוא מקטירן והלא עודנו לבוש בגדי לבן ועדיין עליו לקרות הפרשה בבגדים הללו ואח"כ יטבול ובגדי זהב לאילו ואיל העם ויטבול שניה להוליא כף ומתחה ויטבול שלישית למוספין ואמורי חטאת הללו ותמיד של בין הערבים כדקתני בפרקין דלקמן אלא אימא להקטירן נתנן במגס להקטירן בו למזבח כשיגיע זמנן: **לא היה מנתחן.** השורפן כניתוח בשר עולה שהוא מופשטן מן העור קודם ניתוח כדכתיב והפשיט ונתח (ויקרא א) אלא עור על גבי בשר ואינו מפשיטן: **נאמר לאן.** בפר כהן משיח עור ובשר ופרש ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו (ויקרא ד): **מה**

דכתיב במדבר. ושלח את השעיר במדבר (ויקרא טז) וקרא יתירא הוא למדרש שיהא הפקר במדבר: **גזירה.** לשון חומר ומיסור: **המדברה המדברה במדבר.** שלא מקרקות בעניין לשלח אותו לעזאזל המדברה ושלח ביד איש עתי המדברה ושלח את השעיר במדבר: **תפוכה.** לוק חתוך בזקיפה ולא משופע כל כך: **דבר המתגזר ויורד.** השעיר מתגזר בה איברים איברים: **שמא תאמר מעשה הכו אומר מעשה הכו הס.** מה כפרה יש בשילוח זה ומה יש ביד לוק זה להועיל: **נתקלה.** שימלאה אדם ויהנה מהם שלא ידע שהיו מן השעיר: **שיהא עז וקשה.** אל לשון קשה: **ומניין שבלוק.** הר זקוף: **גזירה.** חתוכה: **עזוז ועזאל.** מלאכי חבלה שירדו לארץ בימי נעמה אחות תובל קין ועליהם נאמר וירא בני האלהים את בנות האדם (בראשית ו) כלומר על העריות מכפר: **משפטי.** משמע דברים המיוסרים והדין נותן לעשותו: **חוק.** משמע שאינו אלא גזירת מלך כמו ויאימה לחק (שמואל א ג) ויסם אותה יוסף לחוק (בראשית מז): **השטן.** יגר הרע משיב עליהן תשובה להטעות את ישראל ולומר שהתורה אינה אמת כי מה תועלת בכל אלו לכך נכתב בהן חוק אני ה' גזרתי עליכם: **תלמוד לומר אני ה'.** אחוקותי קאי דמייייהו אליה את חוקותי תשמרו דברים שהשטן משיב עליהן קליע את חוקותי תשמרו דברים שהשטן משיב עליהן: **ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנז והליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח ושמא תאמר מעשה תוהו הם ת"ל אני ה' אני ה' חקקתיו ואין לך רשות להרהר בהן:** אימתי מטמא בגדים: ת"ר המשלח מטמא בגדים ואין השולח את המשלח מטמא בגדים יכול משיצא חוץ לחומת עזרה ת"ל המשלח אי המשלח יכול עד שיגיע לצוק תלמוד לומר והמשלח הא כיצד משיצא חוץ לחומת ירושלים דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר עזאזל וכבש עד שהגיע לצוק ר' שמעון אומר והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו זורקן בבת ראש ומטמא בגדים: **מתני'** בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין קרען והוציא את אימוריהן נתנן במגים והקטירן על גבי המזבח קלען במקלעות והוציאן לבית השריפה ומאימתי מטמאין בגדים משיצאו חוץ לחומת העזרה ר' שמעון אומר משיצת האור ברובן: **גמ'** והקטירן קלקא דעתך אלא אימא להקטירן על גבי מזבח: קלען במקלעות: אמר רבי יוחנן כמין קליעה תנא לא היה מנתחן ניתוח בשר עולה אלא עור על גבי בשר מנא הני מילי דתניא רבי אומר נאמר כאן עור ובשר ופרש ונאמר להלן עור ובשר ופרש

(ט) **מעלו ומקטירו בכלי שרת** (סוטה דף יד:) מעלו ומקטירו בהמיינו [ט] אלא הכי קשיא ליה והקטירן ס"ד וכי עבשיו הוא מקטירן והלא עודנו לבוש בגדי לבן ועדיין עליו לקרות הפרשה בבגדים הללו ואח"כ יטבול ובגדי זהב לאילו ואיל העם ויטבול שניה להוליא כף ומתחה ויטבול שלישית למוספין ואמורי חטאת הללו ותמיד של בין הערבים כדקתני בפרקין דלקמן אלא אימא להקטירן נתנן במגס להקטירן בו למזבח כשיגיע זמנן: **לא היה מנתחן.** השורפן כניתוח בשר עולה שהוא מופשטן מן העור קודם ניתוח כדכתיב והפשיט ונתח (ויקרא א) אלא עור על גבי בשר ואינו מפשיטן: **נאמר לאן.** בפר כהן משיח עור ובשר ופרש ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו (ויקרא ד): **מה**

(ה) **כשם** והקטירן במגס דבמגס מעלה אותן למזבח דלכוותיה תנינן בסוטה מעלו ומקטירו בהמיינו [ט] אלא הכי קשיא ליה והקטירן ס"ד וכי עבשיו הוא מקטירן והלא עודנו לבוש בגדי לבן ועדיין עליו לקרות הפרשה בבגדים הללו ואח"כ יטבול ובגדי זהב לאילו ואיל העם ויטבול שניה להוליא כף ומתחה ויטבול שלישית למוספין ואמורי חטאת הללו ותמיד של בין הערבים כדקתני בפרקין דלקמן אלא אימא להקטירן נתנן במגס להקטירן בו למזבח כשיגיע זמנן: **לא היה מנתחן.** השורפן כניתוח בשר עולה שהוא מופשטן מן העור קודם ניתוח כדכתיב והפשיט ונתח (ויקרא א) אלא עור על גבי בשר ואינו מפשיטן: **נאמר לאן.** בפר כהן משיח עור ובשר ופרש ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו (ויקרא ד): **מה**

(ו) **מעלה** (ויקרא ד ד) ומעלה אותו אל פתח אהל מועד לפני ה' וסמך ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה' ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא הכהן אל אהל מועד ובשר הפר לא יאכל כי אם בקדש הקדשים כל זכר בכהנים יאכל אותו בחצר אהל מועד: **ומיהו** הכא לא מיירי בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין לריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה[א] אבל הכא ובפרק תמיד נשחט[ב] פריך שפיר במגס ס"ד וכי מוכה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון בפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין לריך למחוק הספרים דאיכא לאימר כיון דפריך לה מדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח[ג] פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בבריית מעלן ומקטירין בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא[ג] (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה[ד] ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי מוכה הוא שיולכנו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן ונותנו במגס ולא על גבי לפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקתני ליה גבי סדר יום הכפורים משמע דכך הוא הסדר ובענין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכי מוכה הוא לעשות כן להעלותם במגס ובפרק תמיד נשחט נמי דקתני כל סדר הפסח שחיטתו וקבלת דמו והולכתו וזריקתו והפשיטו והקטרתו להכי מתמה מדקתני הכי גבי סדר הפסח אלמא דמוכה הוא להקטירו במגס וכן בפרק ג' דסוטה[ה] דקתני סדר מנחות כילד אדם מביא מנחתו מתוך ביתו וכל סדר המנחה קתני עד מעלה ומקטירה בכלי שרת להכי פריך מדקתני הכי גבי סדר מנחה אלמא דוכתי לא פריך הכי:

(ז) **בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין** (ויקרא ד ד) ומעלה אותו אל פתח אהל מועד לפני ה' וסמך ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה' ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא הכהן אל אהל מועד ובשר הפר לא יאכל כי אם בקדש הקדשים כל זכר בכהנים יאכל אותו בחצר אהל מועד: **ומיהו** הכא לא מיירי בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין לריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה[א] אבל הכא ובפרק תמיד נשחט[ב] פריך שפיר במגס ס"ד וכי מוכה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון בפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין לריך למחוק הספרים דאיכא לאימר כיון דפריך לה מדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח[ג] פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בבריית מעלן ומקטירין בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא[ג] (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה[ד] ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי מוכה הוא שיולכנו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן ונותנו במגס ולא על גבי לפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקתני ליה גבי סדר יום הכפורים משמע דכך הוא הסדר ובענין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכי מוכה הוא לעשות כן להעלותם במגס ובפרק תמיד נשחט נמי דקתני כל סדר הפסח שחיטתו וקבלת דמו והולכתו וזריקתו והפשיטו והקטרתו להכי מתמה מדקתני הכי גבי סדר הפסח אלמא דמוכה הוא להקטירו במגס וכן בפרק ג' דסוטה[ה] דקתני סדר מנחות כילד אדם מביא מנחתו מתוך ביתו וכל סדר המנחה קתני עד מעלה ומקטירה בכלי שרת להכי פריך מדקתני הכי גבי סדר מנחה אלמא דוכתי לא פריך הכי:

(ח) **ומקטיר** (ויקרא ד ד) ומעלה אותו אל פתח אהל מועד לפני ה' וסמך ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה' ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא הכהן אל אהל מועד ובשר הפר לא יאכל כי אם בקדש הקדשים כל זכר בכהנים יאכל אותו בחצר אהל מועד: **ומיהו** הכא לא מיירי בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין לריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה[א] אבל הכא ובפרק תמיד נשחט[ב] פריך שפיר במגס ס"ד וכי מוכה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון בפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין לריך למחוק הספרים דאיכא לאימר כיון דפריך לה מדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח[ג] פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בבריית מעלן ומקטירין בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא[ג] (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה[ד] ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי מוכה הוא שיולכנו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן ונותנו במגס ולא על גבי לפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקתני ליה גבי סדר יום הכפורים משמע דכך הוא הסדר ובענין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכי מוכה הוא לעשות כן להעלותם במגס ובפרק תמיד נשחט נמי דקתני כל סדר הפסח שחיטתו וקבלת דמו והולכתו וזריקתו והפשיטו והקטרתו להכי מתמה מדקתני הכי גבי סדר הפסח אלמא דמוכה הוא להקטירו במגס וכן בפרק ג' דסוטה[ה] דקתני סדר מנחות כילד אדם מביא מנחתו מתוך ביתו וכל סדר המנחה קתני עד מעלה ומקטירה בכלי שרת להכי פריך מדקתני הכי גבי סדר מנחה אלמא דוכתי לא פריך הכי:

(ט) **מעלו ומקטירו בכלי שרת** (סוטה דף יד:) מעלו ומקטירו בהמיינו [ט] אלא הכי קשיא ליה והקטירן ס"ד וכי עבשיו הוא מקטירן והלא עודנו לבוש בגדי לבן ועדיין עליו לקרות הפרשה בבגדים הללו ואח"כ יטבול ובגדי זהב לאילו ואיל העם ויטבול שניה להוליא כף ומתחה ויטבול שלישית למוספין ואמורי חטאת הללו ותמיד של בין הערבים כדקתני בפרקין דלקמן אלא אימא להקטירן נתנן במגס להקטירן בו למזבח כשיגיע זמנן: **לא היה מנתחן.** השורפן כניתוח בשר עולה שהוא מופשטן מן העור קודם ניתוח כדכתיב והפשיט ונתח (ויקרא א) אלא עור על גבי בשר ואינו מפשיטן: **נאמר לאן.** בפר כהן משיח עור ובשר ופרש ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו (ויקרא ד): **מה**

(י) **ומאימתי** (ויקרא ד ד) ומעלה אותו אל פתח אהל מועד לפני ה' וסמך ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה' ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא הכהן אל אהל מועד ובשר הפר לא יאכל כי אם בקדש הקדשים כל זכר בכהנים יאכל אותו בחצר אהל מועד: **ומיהו** הכא לא מיירי בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין לריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה[א] אבל הכא ובפרק תמיד נשחט[ב] פריך שפיר במגס ס"ד וכי מוכה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון בפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין לריך למחוק הספרים דאיכא לאימר כיון דפריך לה מדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח[ג] פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בבריית מעלן ומקטירין בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא[ג] (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה[ד] ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי מוכה הוא שיולכנו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן ונותנו במגס ולא על גבי לפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקתני ליה גבי סדר יום הכפורים משמע דכך הוא הסדר ובענין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכי מוכה הוא לעשות כן להעלותם במגס ובפרק תמיד נשחט נמי דקתני כל סדר הפסח שחיטתו וקבלת דמו והולכתו וזריקתו והפשיטו והקטרתו להכי מתמה מדקתני הכי גבי סדר הפסח אלמא דמוכה הוא להקטירו במגס וכן בפרק ג' דסוטה[ה] דקתני סדר מנחות כילד אדם מביא מנחתו מתוך ביתו וכל סדר המנחה קתני עד מעלה ומקטירה בכלי שרת להכי פריך מדקתני הכי גבי סדר מנחה אלמא דוכתי לא פריך הכי:

(יא) **כמין קליעה** (ויקרא ד ד) ומעלה אותו אל פתח אהל מועד לפני ה' וסמך ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה' ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא הכהן אל אהל מועד ובשר הפר לא יאכל כי אם בקדש הקדשים כל זכר בכהנים יאכל אותו בחצר אהל מועד: **ומיהו** הכא לא מיירי בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין לריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה[א] אבל הכא ובפרק תמיד נשחט[ב] פריך שפיר במגס ס"ד וכי מוכה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון בפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין לריך למחוק הספרים דאיכא לאימר כיון דפריך לה מדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח[ג] פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בבריית מעלן ומקטירין בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא[ג] (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה[ד] ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי מוכה הוא שיולכנו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן ונותנו במגס ולא על גבי לפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקתני ליה גבי סדר יום הכפורים משמע דכך הוא הסדר ובענין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכי מוכה הוא לעשות כן להעלותם במגס ובפרק תמיד נשחט נמי דקתני כל סדר הפסח שחיטתו וקבלת דמו והולכתו וזריקתו והפשיטו והקטרתו להכי מתמה מדקתני הכי גבי סדר הפסח אלמא דמוכה הוא להקטירו במגס וכן בפרק ג' דסוטה[ה] דקתני סדר מנחות כילד אדם מביא מנחתו מתוך ביתו וכל סדר המנחה קתני עד מעלה ומקטירה בכלי שרת להכי פריך מדקתני הכי גבי סדר מנחה אלמא דוכתי לא פריך הכי:

(יב) **מנא הני מילי** (ויקרא ד ד) ומעלה אותו אל פתח אהל מועד לפני ה' וסמך ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה' ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא הכהן אל אהל מועד ובשר הפר לא יאכל כי אם בקדש הקדשים כל זכר בכהנים יאכל אותו בחצר אהל מועד: **ומיהו** הכא לא מיירי בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין לריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה[א] אבל הכא ובפרק תמיד נשחט[ב] פריך שפיר במגס ס"ד וכי מוכה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון בפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין לריך למחוק הספרים דאיכא לאימר כיון דפריך לה מדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח[ג] פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בבריית מעלן ומקטירין בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא[ג] (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה[ד] ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי מוכה הוא שיולכנו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן ונותנו במגס ולא על גבי לפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקתני ליה גבי סדר יום הכפורים משמע דכך הוא הסדר ובענין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכי מוכה הוא לעשות כן להעלותם במגס ובפרק תמיד נשחט נמי דקתני כל סדר הפסח שחיטתו וקבלת דמו והולכתו וזריקתו והפשיטו והקטרתו להכי מתמה מדקתני הכי גבי סדר הפסח אלמא דמוכה הוא להקטירו במגס וכן בפרק ג' דסוטה[ה] דקתני סדר מנחות כילד אדם מביא מנחתו מתוך ביתו וכל סדר המנחה קתני עד מעלה ומקטירה בכלי שרת להכי פריך מדקתני הכי גבי סדר מנחה אלמא דוכתי לא פריך הכי:

(יג) **מה** (ויקרא ד ד) ומעלה אותו אל פתח אהל מועד לפני ה' וסמך ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה' ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא הכהן אל אהל מועד ובשר הפר לא יאכל כי אם בקדש הקדשים כל זכר בכהנים יאכל אותו בחצר אהל מועד: **ומיהו** הכא לא מיירי בהפשטה דכשירה בזר ומשני נתנו במגס להקטיר על ידי כהן ור"ת אומר דאין לריך להגיה הספרים והא דלא פריך הכי גבי מנחה בכלי שרת ס"ד שאני התם כיון דמנחה בעיא קידוש כלי אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת שהיא נתונה בו להקטירה[א] אבל הכא ובפרק תמיד נשחט[ב] פריך שפיר במגס ס"ד וכי מוכה הוא שיהיה בכלי שרת כלל והקשה ה"ר שמואל מורדון בפרק שני דסוטה (דף טו.) דפריך הכי גבי מנחה דקתני מעלה ומקטירה בכלי שרת ומקטיר לה ומשני אימא להקטירה ומעתה אין לריך למחוק הספרים דאיכא לאימר כיון דפריך לה מדא זימנא בסוטה גבי מנחה ושני לה לא חש להקשות במנחה זימנא אחריתי אע"ג דבזבח[ג] פריך לה בתמיד נשחט (פסחים דף סה:) והדר פריך לה הכא התם כבשים והכא פרים אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא ולספרים דגרסינן בסוטה בבריית מעלן ומקטירין בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ניחא[ג] (לפר"ת) דהכי פריך מקטירו בכלי שרת ס"ד פירוש וכי כמו שהיא בכלי שרת בלא מליחה מקטירו ומשני אימא להקטירו פירוש לאחר מליחה[ד] ולי נראה דגרסי' שפיר במגס ס"ד ופריך וכי מוכה הוא שיולכנו במגס למזבח נהי נמי דבשקרבן והוליא אימוריהן ונותנו במגס ולא על גבי לפה שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבלה מ"מ כשמעלן למזבח יכול להעלותן בידיו ומדקת

מה להלן וכו'. כדמפרש וחזיל: **וקרבו ופרשו והוליא.** בת"כ [1] ה"ג לה ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו והוליא מלמד שמוציאו שלם: **וגאמר להלן** [2] **ראש וכרעים** ה"ג. ומעולה גמר שנאמרו בה ראש וכרעים בהקטרתה שנאמר וערכו את הנתחים את הראש ואת הפדר ונאמר והקריב והכרעים: **כשם שפרשו בקרבו וכו'.** שנאמר ואת עור הפר ואת כל בשרו הקיש הוצאת עור ובשר להוצאת קרבו ופרשו מה פרשו בקרבו אף בשרו בעורו וכתיב והוליא ושרף מה הוצאתו בשרו [3] ועורו אף שריפתו כן: **ה"ר נאמר להלן מחוץ למחנה וכו'.** הגירסא הזו משובשת היא ולא אפשר להעמידה ובמסכת זבחים ובת"כ [4] הכי איתא ת"ר להלן אתה נותן להן ג' מחנות וכאן אתה נותן להן מחנה אחת ת"כ למה נאמר אל מחוץ למחנה לומר לך כיון שיצאו חוץ למחנה אחת מטמאין בגדים וגבי פר יום הכפורים תניא לה בת"כ יוצא אל מחוץ למחנה ושרפו וגו' וקממתה תנא ואמר הכי להלן בפר העדה וכהן משיח אתה נותן להן לשריפתן חוץ לג' מחנות עזרה והר הבית וירושלים כדיליף לקמן וכאן אתה אומר אל מחוץ למחנה ושרפו דמשמע שצורפן חוץ למחנה שכינה מיד במחנה לויה והלא אף אנו פנימיים ואיתקישו להדדי לשריפה ולטומאת בגדים כדאמרינן גבי פר העלם דבר ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת [5] וכוליה לדרשא ודרשינן לפר זה פר יום הכפורים במס' זבחים (נט.) ומסכת מנחות (כז.) מייתינן לה ועיקרה בת"כ וגבי פר יום"כ נמי כתיב החטאת החטאת ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת מה תלמוד לומר חטאת חטאת לפי שלא נאמרו שיהו מטמאין בגדים ונשרפין אבית הדשן אלא אנו בלבד מניין לרבות פר משיח ופר העדה ושעירי ע"ז ת"ל חטאת חטאת אלמא כי הדדי נינהו ת"כ למה נאמר כאן מחנה אחת לא נאמרה אלא על טומאת הבגדים הכתובה אחריה והשורף אותם יכבס בגדיו ולומר לך כיון שיצאו חוץ למחנה אחת מטמאין בגדים ואף של פר כהן משיח מכאן למד שהרי לא נכתבה בו טומאת בגדים ומריבויא דחטאת חטאת אתיא כדפריש"ת. וה"ג **אמר מר להלן אחת נותן להם ג' מחנות וכו'.** מחוץ למחנה בדשן. בהוצאת דשן המזבח והוליא את הדשן אל מחוץ למחנה שאין [ת"ל] אינו מלמד כלום דאנא ידענא דאל מחוץ למחנה מוציאין אותו דכתיב בפרים הנשרפים אל שפך הדשן וכתיב בהו מחוץ למחנה: **ורבי שמעון.** דאמר במתניתין אין מטמאין בגדים עד שיוצא הארון ברובן האי מחוץ למחנה דכתיב בפר ושעיר של יום הכפורים מאי עביד ליה: **נאמר כאן.** בפר יום הכפורים: **ונאמר להלן.** בפרה אדומה והוליא אותה אל מחוץ למחנה (במדבר יט): **מה כאן.** בפרים הנשרפין חוץ לג' מחנות אף שחיטת פרה אדומה חוץ לג' מחנות: **ומה להלן.** בפרה אדומה במזרחה של ירושלים דכתיב בה אל נכח פני אהל מועד (שם) אלמא עומד במזרח ופניו למערב כנגד פתחו של היכל שהוא בכותל מזרחי [6] ופתוח למזרח אף כאן וכו': **ורבנן.** דמפקי ליה לקרא לטומאת בגדים ולית להו גזירה שוה: **הילא שריף להו.** לאיזו רוח של ירושלים: לצפונה

כשם שפרשו בקרבו כך בשרו בעורו. פירש"י ואיתקש שריפה להוצאה ותימה לי והא בקדשים אין למידין היקש מהיקש והכא כיון דהוצאה גופה למידין בהיקש מדאיתקש עור ובשר לפרש היכי הדר תו גמרינן מינה שריפה בהיקש ואין לתרץ כיון דנשרפין חוץ לשלש מחנות לא משיחי עור ובשר שלהם קודש לענין זה שלא יחזרו וילמדו בהיקש אלא מוחזרין שפיר ומלמדין בהיקש דהא כפ' איזהו מקומן (זבחים דף נ.) מייתי הא ברייתא דהכא וגמר מינה דבר הלמד בג"ש מוחז ומלמד בג"ש בקדשים [א] אלא יש לומר דשריפה גופה איתקש לפרש [ב] כשם שפרשו בקרבו בשרם בעורו דשרפה כך בשרו בעורו דושרף קמי על בשרו ולאשו וכרעיו וקרבו ופרשו שנוף הכל וכשם שפרשו בקרבו דגנאי היה לשרוף הפרש בפני עצמו [ג] אף בשרו בעורו מיהו יכולני לייסב פירש"י: **תן לו מחנה שלישית.** תימה בפר העלה מנלן שלש מחנות אי מפר כהן משיח הא איהו גופיה גמר בהיקש מדשן ודבר הלמד בהיקש אינו מוחז ומלמד בהיקש ולמאן דאמר היאמנו ודבר אחר לא הוי היקש [ד] ואמאי לאגב דגמרי מינה מחנה הכתוב בו גמרינן נמי מחנה דגמר בהיקש וכן קשה בפרק גנמר הדין (סנהדרין דף מב:) דיליף מקלל דסקילתו חוץ לשלש מחנות מגזירה שוה דפרים הנשרפים ואמאי והא דבר הלמד בהיקש אינו מוחז ומלמד בגזירה שוה [ה] למאן דאמר בחיזהו מקומן דבתר מלמד אזלינן אע"ג דלמד חול הוא [ו] וכן בשמעתא דקאמר להלן אתה נותן להם שלש מחנות וכאן מחנה אחת פירוש הא גמרי מהדדי בג"ש דחטאת חטאת בשילהי התעלומת (זבחים דף פב.) וקשה והא דבר הלמד בהיקש אינו מוחז ומלמד בגזירה שוה וכן קשה לר' שמעון דגמר פרה מפר יום הכפורים חוץ לשלש מחנות בגזירה שוה ופר יום הכפורים גופיה [ז] בהיקש מפר כהן משיח דכפירש רש"י מדדרשי לפר זה פר יום הכפורים לאיתקש בהוא קרא לפר כהן משיח ולפר העלם ובקרא אחריתי דכתיב ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת שאין תלמוד לומר החטאת החטאת אלא החטאת יתירא לאתר נשרפין הוא דאתא הרי איתקשו להדדי וכל שכן דקשה טפי הכא דגמר פרה בגזירה שוה מפר יום הכפורים ופר יום הכפורים בהיקש מפר כהן המשיח דאיהו גופיה יליף בהיקש בשלמא מזרחה של ירושלים דגמר יום הכפורים מפרה מני הדר למיגמר מפר כהן משיח לרב פפא דפרק איזהו מקומן דאמר בתר מלמד אזלינן ומלמד חוזין הוא דפרה קדשי בדק הבית היא אבל היכי מלמד יום הכפורים על פרה כיון דמלמד קודש הוא ויש לומר דפר יום הכפורים ופר כהן משיח לא בהיקש גמרי בהדדי אלא בגזירה שוה דעוד ובשאר פרים כדלעיל אלו בג"ש דהחטאת החטאת מהדדי דבכולהו כתיב החטאת ולא כמו שפירש רש"י דהיקש הוא והשתא ניחא דהוה ליה דבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בגזירה שוה ופר העלם נמי למאן דאמר היאמנו ודבר אחר הוי היקש לאו בהיקש יליף אלא בגזירה שוה דהחטאת החטאת ואפילו לר' מאיר דפליג בס"פ התעלומות (גם זה שם) אההוא דרשא דחטאת וקאמר אינו צריך הרי הוא אומר לכפר כו' לאו משום דלית ליה גזירה שוה אלא ה"ק אינו צריך גזירה שוה לטומאת בגדים דמקרא דלכפר נפקא לי נמי יליף שריפה חוץ לג' מחנות מגזירה שוה דמחוץ למחנה כרבי שמעון וקשה אמאי איצטריך לרבי שמעון מחוץ למחנה מיותר ללמד על פרה שלש מחנות נגמר לה מפרים הנשרפים כדגמר מקלל בר"פ גנמר הדין (סנהדרין דף מב:) ויש לומר דשמא לרבי שמעון מקלל נמי מפר יום"כ גמר כמו פרה ועוד תימה לדידן נגמר מקלל שיהא חוץ למחנה מיום הכפורים דמטמא בגדים חוץ למחנה אחת ולא נגמר חוץ לג' מחנות משריפת פרים ויש לומר מסתברא משריפה אית לן למיגמר דאידי ואידי הכשירו שם מקלל לסוקלו ופרים לשורפן אבל טומאת בגדים שחוץ למחנה אחת אינן הכשירו אבל תימה מאי איצטריך קרא בפ' השוחט והמעלה (זבחים דף קז:) בחוץ לג' מחנות כדתניא כו'.

מה להלן על ידי ניתוח ולא על ידי הפשט אף כאן על ידי ניתוח ולא על ידי הפשט והתם מנא לן [6] דתניא [1] וקרבו ופרשו והוציא מלמד שמוציאו שלם יכול ישרפנו שלם נאמר כאן [1] ראשו וכרעיו ונאמר להלן [2] (ראש וכרעים) מה להלן על ידי ניתוח אף כאן על ידי ניתוח אי מה להלן על ידי הפשט אף כאן על ידי הפשט תלמוד לומר וקרבו ופרשו מאי תלמודא אמר רב פפא כשם שפרשו בקרבו כך בשרו בעורו: מאימתי מטמאין בגדים: [3] תנו רבנן [3] יוציא אל מחוץ למחנה ושרפו להלן אתה נותן להם מחנה אחת מחנות וכאן אתה נותן להם מחנה אחת אם כן למה נאמר מחוץ למחנה לומר לך כיון שיצא חוץ למחנה אחת מטמאים בגדים והתם מנא לן [7] דתניא [1] והוציא את כל הפר חוץ לשלש מחנות אתה אומר חוץ לשלש מחנות או אינו אלא חוץ למחנה אחת כשהוא אומר בפר העדה [4] אל מחוץ למחנה שאין ת"ל שהרי כבר נאמר ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון ומה ת"ל אל מחוץ למחנה ליתן לו מחנה שניה וכשהוא אומר [5] מחוץ למחנה בדשן שאין ת"ל שהרי כבר נאמר [1] אל שפך הדשן תן לו מחנה שלישית [8] ור"ש האי מחוץ למחנה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא ר"א אומר נאמר כאן מחוץ למחנה ונאמר להלן [6] מחוץ למחנה מה כאן חוץ לשלש מחנות אף להלן חוץ לג' מחנות ומה להלן במזרחה של ירושלים אף כאן במזרחה של ירושלים ורבנן היכא שריף להו כדתניא היכן נשרפין לצפונה

מסורת הש"ס

א) זבחים נ., ב) [ל"ל ראשו וכרעיו], ג) זבחים קה:, ד) סס סנהדרין מב:, ה) [כל הענין בזבחים קה: קו. ע"ש], ו) [ויקרא דבורא דחובא פרשה ג], ז) [נעולה ראש וכו' עי' רש"י זבחים נ. ד"ה ונאמר להלן וצ"ע], ח) [אחרי פרשה ה], ט) [ויקרא טז], י) בס"א: מערבי,

תורה אור השלם

1. וְאֵת עֹרוֹ הַפָּר וְאֵת כָּל בְּשָׂרוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְעַל כְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ: וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפָּר אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר אֶל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל עֵצִים בָּאֵשׁ עַל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן יִשָּׂרֵף: ויקרא ד יא-יב
2. וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֶר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא א ח
וְהִקְרִב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא א יג
3. וְאֵת פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת עֹרֹתָם וְאֶת בְּשָׂרָם וְאֶת פִּרְשָׁם: ויקרא טז כז
4. וְהוֹצִיא אֶת הַפָּר אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה וְשָׂרַף אוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפַּר הָרִאשׁוֹן חַטַּאת הַקָּהָל הוּא: ויקרא ד כא
5. וּפָשַׁט אֶת בִּגְדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר: ויקרא ו ד
6. וּנְתָתָם אֹתָה אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָה אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתָה לְפָנָיו: במדבר יט ג

תוס' ישנים

כך בשרו בעורו. דאיתקש עור הפר ואת כל בשרו דכריסה דקרא לקרבו ופרשו דכתיב בתיה. במזרחה של ירושל"ים. שכל מקום שנאמר פני אינו אלא פני קדיש שעומד מלד המזבח ומזה כנגד פתחו של היכל שהוא נמערב.

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

מוסף תוספות

א. דילפינן פר יום הכפורים בנתוח שלא בהפשט מפר כהן משיח וניתוח בפר כהן משיח גמרינן מעולה. תוס' זבחים נ. ד"ה מה. ב. דאיתקש שריפת עורו ובשורו לשריפת קרבו ופרשו. רש"י זבחים נ. ד"ה כשם. ג. דדבר מגונה הוא להוציאו ולשורפו בעין. שם ד"ה מה. ד. כלומר בין מה שכתוב בו בגופיה בין מה שלמד מדבר אחר נפקא ליה. רש"י מת"י ממומת עת. ד"ה הימנו. ה. דהא פרים הנשרפין לא כתיב בהו בהדיא שלש מחנות אלא שהם למדים מפר העדה ופר כהן משיח ושפך הדשן. מיהו מס"ן סנהדרין מכ: ו. אין למדין מהמקודשים כשהמוקדשים למדין ממקום אחר, כי הכא גבי פרים הנשרפין. שם. ז. לא ידעי' שלש מחנות אלא. תוס' זבחים קז: ד"ה מה.

רבינו חננאל

דיליפי מפר העלם דבר של צבור שנאמר בו בפר העלם דבר של צבור על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו, ונאמר בעולה קרבו ראשו וכרעיו, מה להלן ע"י ניתוח, שנאמר והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה, אף פר העלם דבר ע"י ניתוח. אי מה העולה ניתוחה אחרי הפשט עורה מבשרה, אף זה הפר ניתוחו אחרי הפשיטו, ת"ל וקרבו ופרשו, כשם שפרשו בקרבו כך בשרו בעורו, למדנו שלא היה מפשיט העור מן הבשר, אלא היה מנתחם בעורנו העור דבוק על הבשר. **תוספתא** היכן שורפין אותן אבית הדשן הגדול חוץ לירושלים ולצפונה של ירושלים חוץ לג' מחנות (והיקיפין) [והזקופין] של כהנים היו מעמידים מפני דוחק העם כדי שלא יהו קופצין לראות ונופלין לתוך המדורה וכו'. מאימתי **מטמאין בגדים** וכו'. ת"ר להלן בפר כהן משיח אתה נותן חוץ לג' מחנות וכאן חוץ למחנה אחת. אם כן מה ת"ל אל מחוץ למחנה, ללמד כיון שיצאו חוץ לחומת העזרה מטמאין בגדיהן המוציאין אותן לשורפן, כתחנן בובחים סוף פרק טבול יום, היו סובלין אותן במוטות יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו. הראשונים מטמאין בגדים והאחרונים אין מטמאין עד שיצאו כו'. והתם בפר כהן משיח מנא לן דחוץ לג' מחנות. דתניא והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה חוץ לג' מחנות וכו', ופשוטה בפר כהן משיח כתיב אל מחוץ למחנה אל שפך הדשן למדנו ששפך הדשן הוא חוץ למחנה למה כתיב והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה

(ח) רש"י ד"ה כשם שפרשו כו' מה הוצאתו בקרבו בעורו אף:

עוד בפר העדה כתיב ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון. והוא פר כהן משיח. וממילא ידענן דחוץ למחנה ישרף, למה כתב בו [אל מחוץ למחנה] ליתן מחנה אחר הרי ג' מחנות. וכתיב והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן. ש"מ ששפך הדשן במזרח היה. הנה למדנו שפר כהן משיח היה נשרף חוץ לג' מחנות למזרח ירושלים. וכן פר העדה. ור' שמעון דאמר משיצת האור ברובן דאישתייר ליה אל מחוץ למחנה מופנה קמיר ביה גזירה שוה מפר כהן משיח. כדתניא ר' אליעזר אומר נאמר בו מחוץ למחנה כו'. ורבנן דמפקי אל מחוץ למחנה [ד]חוץ לחומת עזרה [מטמא בגדים] הני היכא הוה שריף להו, אמרינן שריף להו לצפון ירושלים חוץ לג' מחנות כדתניא כו'.